

การลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม

Punishment for Crime Prevention

วิภาพร เนติจิรโชติ^{1*}

Wipaporn Natigirachord^{1*}

¹ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม จังหวัดปทุมธานี 12000

¹ Faculty of Public Administration, Siam Technology College, Pathum Thani Province 12000

* Corresponding author e-mail: april1689@hotmail.com

Received: March 23, 2019; Revised: June 22, 2019; Accepted: July 24, 2019

บทคัดย่อ

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่มีอยู่ในทุกสังคม และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ใด ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด รัฐ ประชาชน หรือ สังคม ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการพยายามแสวงหามาตรการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางสังคมหรือทางกฎหมาย เพื่อจะป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นหรือให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมโดยใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือ ซึ่งเป็นการศึกษาโดยการรวบรวมและทบทวนข้อมูล ที่เป็นเอกสารทางวิชาการ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาพบว่า การลงโทษที่จะส่งผลให้เป็นการป้องกันอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การลงโทษที่เหมาะสมกับลักษณะของผู้กระทำความผิดและลักษณะของการกระทำความผิด ดังนั้นในการลงโทษผู้กระทำความผิดจำเป็นที่จะต้องนำปัจจัยที่เกี่ยวกับอาชญากรรมอาชญากร และวัตถุประสงค์ของการลงโทษมาพิจารณาประกอบด้วย เพื่อกำหนดรูปแบบ และระดับของการลงโทษ ให้ได้สัดส่วนกับลักษณะของการกระทำความผิดและลักษณะของผู้กระทำความผิด ซึ่งจะส่งผลให้การลงโทษเป็นธรรมทั้งต่อตัวผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และสังคมนั่นเอง ที่สำคัญจะทำให้การลงโทษกลายเป็นเครื่องมือในการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การป้องกันอาชญากรรม, การลงโทษ, การลงโทษรายบุคคล

Abstract

The crime is a social problem that exists in all societies and it never benefits anyone. The victim, the criminal, the government, the citizen, or the society, none of these gain any benefits from it. Due to this reason, there are many efforts have been made to seek for various legal and social measures to prevent the occurrence of the crime or to reduce it as much as possible. This study aims to study the legal crime prevention model by using the punishment as a tool and it is done by gathering and reviewing the information based on the academic papers, articles and the related research. According to the study, the punishment to contribute to crime prevention effectively is a punishment that is appropriate to the nature of the offender and the nature of the offense. Therefore, to punish the perpetrator, it is necessary to take factors related to crimes, criminals and the purpose of punishment in order to determine the form and level of punishment to be proportionate to the nature of the offense and the nature of the offender. The proportion punitive will result in fair punishment for both the offender, the victim, and the society, more importantly, it is can be used as an effective crime prevention tool.

Keywords: Crime Prevention, Punishment, Individual Punishment

บทนำ

ปัจจุบันสภาวะการณ์อาชญากรรมของประเทศไทยอยู่ในภาวะวิกฤต จนนำไปสู่ปัญหา “คดีล้นศาล คนล้นคุก” ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว และปัญหาความเสื่อมถอยของศีลธรรม ที่ก่อให้เกิดความอยากได้อย่างไม่มีขีดจำกัด จนนำไปสู่การก่ออาชญากรรมเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของตน ยิ่งไปกว่านั้นสังคมยังได้มีการสร้างการรับรู้และรูปแบบความรุนแรงให้แก่อสมาชิกในสังคม โดยการนำเสนอข่าวที่มุ่งเน้นไปที่วิธีการกระทำความผิดที่รุนแรง ทั้งขั้นตอนการกระทำความผิดโดยละเอียด หรือแม้กระทั่งการนำเสนอบทลงโทษที่รุนแรง ซึ่งทำให้อสมาชิกในสังคมซึมซับการใช้ความรุนแรง และนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรง จนกลายเป็นการกระทำความผิดได้ โดยจะเห็นได้จากข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ เช่น การฆาตกรรม การทะเลาะวิวาท การข่มขืนกระทำชำเรา การปล้นทรัพย์ หรือ การก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดน หรือเห็นได้จากสถิติการรับแจ้งความคดีอาญาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ดังที่ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถิติคดีอาญาที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับแจ้งความ

พ.ศ.	จำนวนคดี
2550	331,241
2551	361,804
2552	394,175
2553	430,210
2554	563,997
2555	602,541
2556	663,116
2557	740,987
2558	676,843
2559	858,863

จากสถิติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้ว่า มีผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มสูงขึ้นอีกต่อไปในอนาคต แม้ว่าจะได้มีการจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ส่งผลให้อาชญากรรมลดลงแต่อย่างใด เพราะจากสถิติของกรมราชทัณฑ์พบว่าในแต่ละเดือนมีผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำประมาณ 5,000 คน (มติชนออนไลน์, 2562)

อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมมีหลายรูปแบบ อาชญากรรมหลายประเภทก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และบางประเภทก็มีลักษณะแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ในการที่จะศึกษาถึงธรรมชาติ สาเหตุ และวิธีป้องกันอาชญากรรม จึงได้มีการแบ่งอาชญากรรมออกเป็นประเภทต่างๆ โดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งอย่างหลากหลาย เช่น เจตนาในการกระทำความผิด ความชั่วร้ายทางศีลธรรม ความเป็นภัยอันตรายต่อสังคม และความหนักเบาของการกระทำความผิด (George G. Coughlin, 1967) หากแบ่งประเภทอาชญากรรมโดยใช้เกณฑ์เรื่องความรุนแรงในการกระทำความผิด สามารถแบ่งประเภทอาชญากรรม ออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) ความผิดเล็กน้อย หรือความผิดลหุโทษ (Misdemeanor) ได้แก่ ความผิดที่เป็นเพียงการละเมิดกฎหมายเล็ก ๆ น้อย ซึ่งไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลหรือสังคม หรือ ส่งผลกระทบต่อเพียงเล็กน้อย (2) ความผิดอาญาร้ายแรง (Serious Crime) หรือ ความผิดอาญาสามัญ (Common Crimes) คือ ความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำไปโดยหวังประโยชน์ส่วนตน มีลักษณะของการกระทำที่รุนแรง

และก่อให้เกิดความเสียหายหรือผลกระทบต่อผู้เสียหายเป็นรายบุคคล (Individual Harm) เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และ (3) ความผิดร้ายแรงมาก หรือความผิดอุกฉกรรจ์ (Most Serious Crime) หมายถึง ความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำได้โดยมีเจตนาฆ่า และส่งผลให้เกิดการเสียชีวิต หรือความผิดที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่สังคมมาก เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น หรือ ความผิดฐานวางระเบิดโรงเรียนอนุบาลซึ่งทำให้มีคนตายจำนวนมาก ดังนั้นในการลงโทษผู้กระทำความผิดจะต้องคำนึงด้วยว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดในลักษณะใด

นอกจากอาชญากรรมจะแบ่งออกเป็นหลายประเภทแล้ว ตัวอาชญากรรมหรือผู้กระทำความผิดเองก็ยังแบ่งออกเป็นหลายประเภทด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการแบ่งประเภทของอาชญากรรม เช่น หากแบ่งโดยใช้ลักษณะพฤติกรรมในการกระทำความผิด สามารถแบ่งอาชญากรรมออกเป็น (1) ผู้กระทำความผิดไม่ใช่โดยสันดาน หรือผู้กระทำความผิดครั้งคราว (Occasional Criminal) ได้แก่ บุคคลที่ได้กระทำความผิดเพราะประมาทเลินเล่อ หรือ ได้กระทำความผิดเพราะความจำเป็น เช่น กระทำความผิดเพื่อป้องกันตัว หรือป้องกันเกียรติยศชื่อเสียงของตน หรือกระทำความผิดเนื่องจากถูกกดดันหรือบีบบังคับทางจิตใจอย่างรุนแรง จนไม่สามารถอดกลั้นหรืออดทนได้ หรือได้กระทำความผิดโดยบันดาลโทสะหรือโกรธจนไม่อาจระงับหรือยับยั้งสติได้ และ (2) ผู้กระทำความผิดโดยสันดานหรือผู้กระทำความผิดติดนิสัย (Habitual Criminal) และผู้กระทำความผิดโดยอาชีพ (Professional Criminal)) คือ บุคคลซึ่งไม่สามารถปฏิบัติตนให้เข้ากับบรรทัดฐานของสังคมได้ จะประกอบอาชญากรรมเมื่อมีโอกาส หรือหาเลี้ยงชีพด้วยการประกอบอาชญากรรม หรือ หากแบ่งประเภทอาชญากรรมโดยใช้ความถี่ในการกระทำความผิด สามารถแบ่งอาชญากรรมออกเป็น (1) ผู้กระทำความผิดครั้งแรก (2) ผู้กระทำความผิดซ้ำ คือบุคคลที่เคยกระทำความผิดมาแล้ว และได้มากระทำความผิดอีกเป็นครั้งที่ 2 และที่ 3 และ (3) ผู้กระทำความผิดซ้ำซาก คือผู้กระทำความผิดตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป (Wipaporn Natigirachord, 2018)

เมื่อนำลักษณะของความผิดมาผนวกกับลักษณะของผู้กระทำความผิด สามารถแบ่งผู้กระทำความผิดออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1. ผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรง ไม่ใช่โดยสันดาน ครั้งแรก
2. ผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรง ไม่ใช่โดยสันดาน ซ้ำ (กระทำผิดครั้งที่ 2 หรือ ครั้งที่ 3)
3. ผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรงโดยสันดาน คือผู้กระทำความผิดซ้ำซาก (กระทำความผิด 4 ครั้งขึ้นไป)

4. ผู้กระทำความผิดร้ายแรง ไม่ใช่โดยสันดาน ครั้งแรก
5. ผู้กระทำความผิดร้ายแรง ไม่ใช่โดยสันดาน ซ้ำ
6. ผู้กระทำความผิดร้ายแรงโดยสันดาน
7. ผู้กระทำความผิดร้ายแรงมาก ไม่ใช่โดยสันดาน ครั้งแรก
8. อาชญากรซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงมาก ไม่ใช่โดยสันดาน ซ้ำ
9. อาชญากรซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงมากโดยสันดาน

แม้ว่าโทษตามประมวลกฎหมายอาญาจะมีถึง 5 ประการ คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และ ริบทรัพย์สินก็ตาม แต่โทษที่เป็นโทษหลักมีเพียงโทษประหารชีวิต จำคุก และ ปรับเท่านั้น ส่วนโทษกักขังและโทษริบทรัพย์สินเป็นเพียงโทษประกอบ ทำให้ศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นอย่างอื่นได้นอกจากจำคุก ดังนั้นไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะมีอายุเท่าไร หรือไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดโดยสันดานหรือไม่ใช่โดยสันดาน ผู้กระทำความผิดครั้งแรก หรือกระทำความผิดความผิดเล็กน้อย ความผิดร้ายแรง หรือความผิดร้ายแรงมาก ก็จะถูกตัดสินลงโทษจำคุกทั้งสิ้น ดังจะเห็นได้จากสถิตินักโทษเด็ดขาดของกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 ตามตารางที่ 2-5 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สถิตินักโทษเด็ดขาด แยกตามอายุ

อายุ	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
ไม่เกิน 18 ปี	380	87	467	0.18
กว่า 18- 20 ปี	8,090	785	8,875	3.33
กว่า 20-21 ปี	8,529	1,471	9,730	3.65
กว่า 21-25 ปี	33,092	4,059	37,151	13.92
กว่า 25-30 ปี	47,082	6,780	53,862	20.18
กว่า 30-35 ปี	49,570	6,590	56,160	21.05
กว่า 35-40 ปี	36,047	5,416	41,463	15.54
กว่า 40-45 ปี	21,059	3,971	25,030	9.38
กว่า 45-50 ปี	12,649	3,083	15,732	5.90
กว่า 50-60 ปี	10,779	2,819	13,598	5.10
กว่า 60 ปี ขึ้นไป	3,945	829	4,774	1.79

อายุ	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
รวม	230,952	35,890	266,842	100

ตารางที่ 3 สถิตินักโทษเด็ดขาด แยกตามจำนวนครั้งที่ต้องโทษ

จำนวนครั้งที่ต้องโทษ	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
ต้องโทษครั้งที่ 1	156,879	28,671	185,550	69.54
ต้องโทษครั้งที่ 2	54,783	5,546	60,329	22.61
ต้องโทษครั้งที่ 3	14,039	1,163	15,202	5.70
ต้องโทษครั้งที่ 4	3,419	329	3,748	1.40
ต้องโทษครั้งที่ 5 ขึ้นไป	1,832	181	2,013	0.75
รวม	230,952	35,890	266,842	100

ตารางที่ 4 สถิตินักโทษเด็ดขาด แยกตามกำหนดโทษ

กำหนดโทษ	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
ไม่เกิน 3 เดือน	3,717	463	4,180	1.57
จำคุกกว่า 3-6 เดือน	3,820	518	4,338	1.63
จำคุกกว่า 6 เดือน- 1 ปี	21,532	2,748	24,280	9.10
จำคุกกว่า 1-2 ปี	31,441	5,187	36,628	13.73
จำคุกกว่า 2-5 ปี	63,191	11,037	74,228	27.82
จำคุกกว่า 5-10 ปี	47,227	6,453	53,680	20.12
จำคุกกว่า 10-15 ปี	18,015	6,453	53,680	20.12
จำคุกกว่า 15-20 ปี	11,162	1,992	13,154	4.93
จำคุกกว่า 20-50 ปี	26,525	4,188	30,713	11.51
จำคุกตลอดชีวิต	4,112	498	4,610	1.73
ประหารชีวิต	210	20	230	0.09
รวม	230,952	35,890	266,842	100

ตารางที่ 5 สถิตินักโทษเด็ดขาด แยกตามลักษณะความผิด

ลักษณะความผิด	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	23,735	3,569	27,304	10.23
ความผิดต่อชีวิต	16,721	538	17,259	6.47
ความผิดต่อร่างกาย	4,382	149	4,531	1.70
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	9,506	360	9,866	3.70
ความผิดเกี่ยวกับภัยอันตรายต่อประชาชน	318	35	353	0.13
ความผิดตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ	170,928	29,720	200,648	75.19
ความผิดอื่นๆ*	5,362	1,519	6,881	2.58
รวม	230,952	35,890	266,842	100

สถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่าประเทศไทยใช้โทษจำคุกเกินความจำเป็น และใช้โทษจำคุกเสมือน หนึ่งว่าเป็นยาครอบจักรวาลที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดและลักษณะการกระทำความผิดทุกประเภท หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่าเรือนจำของประเทศไทยเป็นสถานที่คุมขังผู้กระทำความผิดครั้งแรก ผู้กระทำความผิดโดยความพลั้งพลาด ผู้กระทำความผิดโดยอารมณ์ชั่ววูบ ผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรง และผู้เสพยาเสพติด ซึ่งขัดแย้งกับปรัชญาของหลักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา ที่ว่าเรือนจำหรือคุกเหมาะสมที่จะเป็นสถานที่ควบคุมผู้ร้ายสำคัญที่เป็นอันตรายต่อสังคม และมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องควบคุมตัวผู้กระทำความผิดดังกล่าวเพื่อไม่ให้ออกไปก่อความเดือดร้อนต่อสังคมภายนอก

รูปแบบหรือวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดในปัจจุบัน มีหลายรูปแบบ เช่น ประหารชีวิต จำคุก (แบ่งออกเป็น จำคุกระยะสั้น จำคุกยาว จำคุกตลอดชีวิต) กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน และวิธีการเพื่อความปลอดภัย (เช่น การกักกัน การห้ามเข้าเขตกำหนด การเรียกประกันทัณฑ์บน การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล และการห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง) ซึ่งหากนำรูปแบบของการลงโทษเหล่านี้มาจัดระดับของการลงโทษ สามารถแบ่งการลงโทษออกเป็น 4 ระดับ คือ (1) การลงโทษระดับต่ำได้แก่ มาตรการการลงโทษที่ไม่ใช้เรือนจำ เช่น การปรับ การริบทรัพย์สิน การคุมประพฤติ เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดครั้งแรก ผู้กระทำความผิดเล็กน้อย หรือผู้กระทำความผิดด้วยความพลั้งพลาด (2) การลงโทษระดับกลาง หมายถึง การลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งต้องใช้กระบวนการสอดส่องผู้กระทำความผิดหนักกว่าหรือรุนแรงกว่าการคุมประพฤติโดยปรกติ แต่ยังไม่ถึงขนาดที่ต้องลงโทษจำคุก

ผู้กระทำความผิด (ดักดีซัย เลิศพานิชพันธ์, 2546) โดยมีการกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตาม (ตราตุล นรมิตินตุงการ, 2549) เช่น การปรับ การจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหาย การริบทรัพย์สิน การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย การคุมประพฤติแบบเข้มงวด การกักขังผู้กระทำความผิดที่บ้านผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การส่งตัวเข้าค่ายทหาร (Norman A. Carlson, 1998) (3) การลงโทษระดับสูง ได้แก่ โทษจำคุก ซึ่งหมายความถึงโทษจำคุกที่กำหนดระยะเวลาเท่านั้น ไม่รวมถึงโทษจำคุกตลอดชีวิต การลงโทษระดับสูงเป็นการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดโดยสันดานที่กระทำความผิดร้ายแรง ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายหรือสังคมมาก กระทำความผิดซ้ำหรือซ้ำซาก และแก้ไขฟื้นฟูได้ยาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเป็นการชั่วคราวหรือระยะเวลาหนึ่ง จนกว่าจะแน่ใจว่าผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้แล้ว หรือหมดศักยภาพในการที่จะกระทำความผิดหรือสร้างความไม่สงบเรียบร้อยให้แก่สังคมได้อีก และ (4) การลงโทษระดับสูงที่สุด ได้แก่ โทษจำคุกตลอดชีวิต และ โทษประหารชีวิต เป็นการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดโดยสันดานที่ได้กระทำความผิดที่มีความรุนแรงมาก ซ้ำซาก ไม่สามารถจะแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้ จนต้องตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างเด็ดขาดหรือถาวร ด้วยโทษดังกล่าว

การลงโทษสามารถป้องกันอาชญากรรมได้ เพราะการลงโทษส่งผลให้ผู้กระทำความผิดมีมลทินติดตัว หรือถูกตีตราว่าเป็นอาชญากร ทำให้บุคคลทั่วไปเกรงกลัวการถูกลงโทษและไม่กล้ากระทำความผิด การลงโทษบางอย่างทำให้ผู้กระทำความผิดอยู่ภายใต้การควบคุมและสอดส่องของเจ้าพนักงาน (เช่น การคุมประพฤติ การกักขัง การใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์) การลงโทษบางอย่าง ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่อาจกระทำความผิดซ้ำได้อีก (เช่น โทษประหารชีวิต โทษจำคุก) นอกจากนี้การลงโทษยังมีแนวคิดในเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับประสบการณ์จากการถูกลงโทษ และได้รับการอบรม เกิดการเรียนรู้และทำให้ผู้กระทำความผิดเสียใจสำนึกผิด เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และในที่สุดจะส่งผลให้กลายเป็นผู้ซึ่งเคารพกฎหมายได้ (ประธาน วัฒนวาณิชย์, 2546) อย่างไรก็ตาม การลงโทษที่จะส่งผลให้เป็นการป้องกันอาชญากรรมได้จริง จะต้องเป็นการลงโทษที่เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิดและลักษณะของผู้กระทำความผิดด้วย

สรุปและขอเสนอแนะ

เมื่ออาชญากรมีหลายประเภท และพฤติกรรมในการกระทำความผิดหลายลักษณะ ประกอบกับปรัชญาการลงโทษสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป จากการมุ่งเน้นการแก้แค้นทดแทนมา เป็นการให้ความสำคัญกับการแก้ไขบำบัดรักษา และฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี และเมื่อพ้นโทษแล้วสามารถกลับเข้าไปอยู่ในสังคมโดยไม่กระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้นการลงโทษผู้กระทำความผิด จึงไม่ควรลงโทษด้วยวิธีการเดียวกันทุกคน แต่ควรพิจารณาลงโทษให้เหมาะสมและยุติธรรม ตามลักษณะของการกระทำความผิดเป็นรายบุคคล เช่น ควรใช้โทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ในกรณีที่จำเป็น เพื่อตัดวงจรชีวิตของคนชั่วออกจากสังคมเท่านั้น หรือ ใช้โทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลาในกรณีของผู้กระทำความผิดซ้ำ ซึ่งเป็นบุคคลที่ยังสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้ แต่อาจทำได้ยากหรือต้องใช้ระยะเวลา จึงจำเป็นต้องจำกัดเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวให้อยู่ในบริเวณจำกัด ในระยะเวลาหนึ่ง ที่เพียงพอที่จะสามารถปรับปรุงหรือแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดดังกล่าว จนสามารถกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับสมาชิกอื่นในสังคมได้อย่างปกติ และไม่กลับมากระทำความผิดอีก สำหรับผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่โดยสันดาน ซึ่งได้กระทำความผิดเล็กน้อยหรือกระทำความผิดครั้งแรก กระทำความผิดด้วยความประมาท กระทำความผิดโดยถูกยั่วยุหรือถูกกดดัน หรือ กระทำความผิดเพื่อป้องกันตัว ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้ ควรใช้มาตรการคุมประพฤติ หรือ การลงโทษรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่ระบบเรือนจำ เช่น การให้ทำงานบริการสังคม (Community Service) การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation) การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring-EM) หรือ การฝึกแบบค่ายฝึกทหาร (Boot Camp) ซึ่งมาตรการเหล่านี้เป็นมาตรการที่มีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายอาญา (เช่น การกักขังแทนโทษจำคุก¹ การสั่งห้ามเสพยา² การคุมประพฤติ³) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ที่ให้อำนาจศาลให้ศาลพิจารณาคดีในเรื่องเกี่ยวกับการจับ ขัง จำคุก เช่น สั่งให้ขังผู้ต้องหาไว้ในสถานที่อื่นซึ่งไม่ใช่สถานที่ตรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน ตามที่พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมาย ร้องขอ หรือ ตามที่ศาลเห็นสมควร โดยให้อยู่ในความควบคุมของผู้ร้องขอ หรือเจ้าพนักงานตามที่ศาล

¹ มาตรา 23, 24, 25 และ มาตรา 26 แห่งประมวลกฎหมายอาญา.

² มาตรา 49 แห่งประมวลกฎหมายอาญา.

³ มาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา.

กำหนด⁴) และ พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ (ที่ได้กำหนดให้กรมราชทัณฑ์สามารถออกกฎกระทรวงเปลี่ยนแปลงการบังคับโทษจำคุกเป็นการลงโทษโดยวิธีอื่น ที่ไม่ใช่การควบคุม ชัง หรือจำคุกได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงได้⁵) เป็นต้น

ดังนั้นหากรัฐและกระบวนการยุติธรรมต้องการใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือในการป้องกันอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ หรือป้องกันไม่ให้สมาชิกอื่นในสังคมกระทำความผิดเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษอยู่ จะต้องกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดให้ได้สัดส่วนหรือเหมาะสมกับลักษณะของผู้กระทำความผิดและลักษณะของความผิด ทั้งระยะเวลา ระดับ และ รูปแบบของการลงโทษ ดังนี้

1. การลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรงซึ่งกระทำความผิดครั้งแรก: ผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้เป็นผู้ซึ่งสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้ ควรลงโทษด้วยวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูเป็นหลัก เนื่องจากผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดเพียงครั้งเดียว และความผิดที่ได้กระทำนั้นเป็นความผิดที่ไม่ได้มีความรุนแรง ดังนั้นควรลงโทษในระดับต่ำ โดยไม่ใช่เรือนจำ เช่น การปรับ การริบทรัพย์สิน การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือการคุมประพฤติ หรือการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดถูกตีตรา หรือ มีประวัติอาชญากร และเพื่อลดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ อันเกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากร จากผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรโดยสันดาน

2. การลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรงซึ่งกระทำความผิดซ้ำ (กระทำครั้งที่ 2 หรือครั้งที่ 3): ผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้เป็นผู้กระทำความผิดซึ่งยังสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้ แต่อาจกระทำได้ยากกว่าผู้กระทำความผิดในข้อแรก จึงควรลงโทษด้วยวัตถุประสงค์เพื่อข่มขู่ยังเป็นวัตถุประสงค์หลัก ทั้งนี้เพื่อข่มขู่ไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และข่มขู่สมาชิกอื่นในสังคมที่คิดจะกระทำความผิดเช่นเดียวกันให้ไม่กล้ากระทำความผิด และใช้วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูเป็นวัตถุประสงค์รอง โดยใช้การลงโทษระดับปานกลาง ที่ไม่ใช่เรือนจำ แต่มีการควบคุมเข้มงวดกว่าการลงโทษระดับต่ำ เช่น การปรับ การจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหาย การริบทรัพย์สิน การคุมประพฤติแบบเข้มงวด การกักขังผู้กระทำความผิดไว้ที่บ้านผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การส่งตัวเข้าค่ายทหาร เป็นต้น

⁴ มาตรา 89/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

⁵ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560.

3. การลงโทษผู้กระทำผิดไม่ร้ายแรงซึ่งกระทำความผิดโดยสันดาน: คือ ผู้กระทำความผิดซ้ำซาก หรือ ได้กระทำความผิดมากกว่า 3 ครั้ง ผู้กระทำความผิดประเภทนี้เป็นผู้ซึ่งไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูได้ ควรลงโทษด้วยวัตถุประสงค์เพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเป็นวัตถุประสงค์หลัก ทั้งนี้เพื่อให้ สังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดเหล่านี้ และใช้วัตถุประสงค์เพื่อข่มขู่ยับยั้งมา เป็นวัตถุประสงค์เสริม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดคนอื่นเอาเยี่ยงอย่าง จึงสมควรใช้การลงโทษระดับสูง หรือ จำคุก

4. การลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรงซึ่งกระทำความผิดครั้งแรก: แม้ว่าความผิดที่ได้กระทำลงนั้นจะเป็นความผิดที่ร้ายแรงก็ตาม แต่ผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้ก็ไม่ใช้ผู้กระทำความผิดโดยสันดาน จึงยังเป็นผู้ซึ่งสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้ ควรลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดีเป็นวัตถุประสงค์หลัก และใช้วัตถุประสงค์เพื่อข่มขู่ยับยั้งเป็นวัตถุประสงค์รอง เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำ และป้องกันไม่ให้เกิดคนอื่นในสังคมเลียนแบบ และควรลงโทษในระดับปานกลาง เช่น การคุมประพฤติแบบเข้มงวด เป็นต้น เพราะจะได้ไม่เป็นการสร้างตราบาปหรือตีตราผู้กระทำความผิดที่เกิดจากการถูกจำคุก และป้องกันผู้กระทำความผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรจากผู้กระทำความผิดอื่นในเรือนจำ อันเสี่ยงต่อการ กระทำความผิดซ้ำหรือกระทำความผิดที่รุนแรงขึ้นกว่าเดิม

5. การลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรงซึ่งกระทำความผิดซ้ำ: แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะได้กระทำความผิดร้ายแรงมากถึง 2 หรือ 3 ครั้งก็ตาม แต่ก็ยังถือว่าเป็นผู้ซึ่งยังสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้ กลับตัวเป็นคนดีได้ เพียงแต่อาจอาจทำได้ยากและใช้เวลานาน การลงโทษควรได้กระทำไปเพื่อข่มขู่ยับยั้ง และใช้วัตถุประสงค์ในการแก้แค้นทดแทน ตัดออกจากสังคม และแก้ไขฟื้นฟู มาเป็นวัตถุประสงค์เสริม ทั้งนี้เพื่อข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดไม่ให้เกิดมากระทำความผิดอีก และเพื่อข่มขู่สมาชิกอื่นในสังคมไม่ให้ กระทำความผิดเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด เพื่อทดแทนความเสียหายที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดขึ้น แก่ผู้เสียหายและสังคม และเพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมชั่วคราวหรือระยะเวลาหนึ่ง จนกว่าจะแน่ใจว่าผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้แล้ว หรือหมดศักยภาพในการที่จะกระทำความผิดหรือสร้างความไม่สงบเรียบร้อยให้แก่สังคมได้อีก โดยใช้การลงโทษระดับสูงหรือจำคุก

6. การลงโทษผู้กระทำผิดร้ายแรงซึ่งกระทำความผิดโดยสันดาน: ผู้กระทำความผิดประเภทนี้เป็นผู้ซึ่งได้กระทำความผิดซ้ำซาก จึงเป็นผู้กระทำความผิดซึ่งไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้ ประกอบกับความผิดที่ได้กระทำนั้นเป็นความผิดที่ร้ายแรง ดังนั้นการลงโทษผู้กระทำความผิดประเภทนี้ จะต้องได้กระทำไปเพื่อวัตถุประสงค์ตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเป็นหลัก และใช้วัตถุประสงค์เพื่อ ช่มชู้ยับยั้ง และแก้แค้นทดแทนมาเสริม เพื่อป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรร้ายแรง เพื่อช่มชู้ไม่ให้บุคคลอื่นกระทำความผิดเช่นเดียวกันกับผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนความเสียหายที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดขึ้นแก่ผู้เสียหายและสังคม และควรลงโทษในระดับสูง หรือจำคุกระยะยาว

7. การลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรงมากซึ่งกระทำความผิดครั้งแรก: แม้ว่าความผิดที่ได้กระทำลงนั้นจะเป็นความผิดที่ร้ายแรงมาก แต่ผู้กระทำความผิดก็ได้กระทำความผิดเป็นครั้งแรก จึงเป็นผู้ซึ่งสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้ ควรลงโทษด้วยวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูเป็นวัตถุประสงค์หลัก และใช้วัตถุประสงค์เพื่อช่มชู้ยับยั้งเป็นวัตถุประสงค์รอง และลงโทษระดับสูง เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมาก โดยการจำคุก ซึ่งอาจให้ได้รับการลดโทษเนื่องจากการกระทำความผิดครั้งแรก

8. การลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรงมากซึ่งกระทำความผิดซ้ำ: แม้ว่าผู้กระทำความผิดประเภทนี้จะเป็นที่ได้กระทำความผิดเป็นครั้งที่ 2 หรือครั้งที่ 3 ซึ่งยังถือว่าเป็นบุคคลซึ่งยังสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้ก็ตาม แต่เนื่องจากความผิดที่ได้กระทำนั้นเป็นความผิดที่ร้ายแรงมาก ดังนั้นในการลงโทษจะต้องได้กระทำไปเพื่อช่มชู้ยับยั้งการกระทำความผิด เป็นวัตถุประสงค์หลัก และใช้วัตถุประสงค์ในด้าน การแก้แค้นทดแทน การแก้ไขฟื้นฟู และการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมมาเป็นวัตถุประสงค์รอง และลงโทษในระดับสูงได้แก่ จำคุกมีระยะเวลาที่นานพอที่จะสามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด จนแน่ใจได้ว่าผู้กระทำความผิดสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้ แล้วจึงค่อยปล่อยผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม

9. การลงโทษผู้กระทำผิดร้ายแรงมากซึ่งกระทำความผิดโดยสันดาน: ผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้เป็นอาชญากรซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงมากซ้ำซาก เป็นบุคคลซึ่งอันตรายต่อสังคมสูง และไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวเป็นคนดีได้ ดังนั้นการลงโทษต้องมุ่งเน้นวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงจรชีวิตของผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างเด็ดขาดและถาวรเป็นวัตถุประสงค์หลัก และใช้วัตถุประสงค์ช่มชู้ยับยั้ง และแก้แค้นทดแทนเป็นวัตถุประสงค์รอง โดยลงโทษระดับสูงสุด คือ จำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

จากสถานการณ์การกระทำความคิดอาญาที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กระบวนการยุติธรรมไทยจะได้หันมาพิจารณาถึงการลงโทษที่เป็นทางเลือกอื่น ๆ โดยการปฏิรูประบบหรือวิธีการลงโทษให้มีการใช้โทษอื่นแทนโทษจำคุกให้มากขึ้น และปฏิรูประบบการกำหนดโทษ โดยนำภูมิหลังของผู้กระทำความผิดมาพิจารณาประกอบการกำหนดโทษให้มากขึ้น เพื่อให้การลงโทษได้สัดส่วนกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน เพราะการกำหนดโทษให้เหมาะสมและได้สัดส่วนดังกล่าว นอกจากจะช่วยป้องกันไม่ผู้กระทำความผิดบางประเภท เช่น ผู้กระทำความผิดครั้งแรก ผู้กระทำความผิดไม่ใช่โดยสันดาน ผู้กระทำความผิดโดยพลั้งพลาด หรือผู้กระทำความผิดเล็กน้อย เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม เคยชินต่อคุกตาราง และไม่เกรงกลัวต่อการถูกลงโทษจำคุกอีกต่อไปแล้ว ยังทำให้ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ได้รับโอกาสจากสังคมโดยการทำงานให้กับสังคมแทนการถูกลงโทษจำคุก ซึ่งจะทำให้เกิดสำนึกในความผิดที่ตนได้กระทำไป ส่งผลให้หันมาคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น รู้จักเคารพในบรรทัดฐานของสังคม เคารพสิทธิของผู้อื่น พัฒนาการรู้สึกผิดชอบต่อสังคมและไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งจะช่วยลดจำนวนผู้กระทำความผิดซ้ำได้ นอกจากนี้การสงวนโทษจำคุกไว้สำหรับไว้สำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งผู้ร้ายสำคัญ เป็นอันตรายต่อสังคม และมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องควบคุมตัวผู้กระทำความผิดดังกล่าว จะช่วยป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำความผิดดังกล่าว รวมทั้งจะป้องกันให้สมาชิกอื่นในสังคมเกรงกลัวต่อการที่จะถูกลงโทษ และไม่กล้าที่จะกระทำความผิดเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดได้ก็ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ตราดุล นรมิตินตุงการ. (2549). **มาตรการลงโทษระดับกลางต่อผู้กระทำความผิด** (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประธาน วัฒนวงษ์. (2546). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาญาวิทยา**. กรุงเทพฯ: ประกายพรีก.
- มติชนออนไลน์. (2562, 30 เมษายน). **กรมควบคุมโรค-กรมราชทัณฑ์ตรวจสุขภาพผู้ต้องขังในเรือนจำ-ทัณฑสถาน นำร่อง 17 แห่ง**. วันที่สืบค้น 28 ธันวาคม 2561
ที่มา: https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_1472883
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์. (2546). **การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชนกับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

A, Carlson Norman. (1998). **Correction in the 21st Century: A Practical Approach.**

Belmont: Wadsworth.

Coughlin, George G. (1967). **Your Introduction to Law.** New York: Barnes & Noble.

Natigirachord, Wipapom. (2018) **The Abolition of Death Penalty: The Case Study of Appropriated Offenses (Doctoral thesis of philosophy).** Mahidol University.